

IN MIJN TUINTJE

Mei

De Afd. Zutphen van de K.N.N.V. in vergadering bijeen op 4 Maart 1955, kennis genomen hebbende van een artikel van de heer G. Houtman te Hoorn onder de titel „IN MIJN TUINTJE”, voorkomende in „NATURA”, 52e jaargang no. 2, spreekt haar verontwaardiging uit over de hierin beschreven wijze van vlinders vangen, waarbij duizenden dieren nodeloos worden gedood. Zij verzoekt het Hoofdbestuur en hare zusterafdelingen na te gaan, wat kan worden gedaan, om in de toekomst dergelijke moordpartijen tegen te gaan. Zij besluit deze motie te publiceren in het tijdschrift „NATURA” en ter kennis te brengen van:

1. Het Hoofdbestuur der K.N.N.V.
2. De Plantenziektenkundige Dienst te Wageningen.

De voorzitter: J. Schoonenboom.

De secretaris: K. Withaar.

Nodeloos?

Zolang de consument van de producent een eerste klas product tegen een zo laag mogelijke prijs eist, zal het nodig zijn, dat het fruit- en groentetelende deel van de bevolking bepaalde chemische middelen gebruikt om de oogst

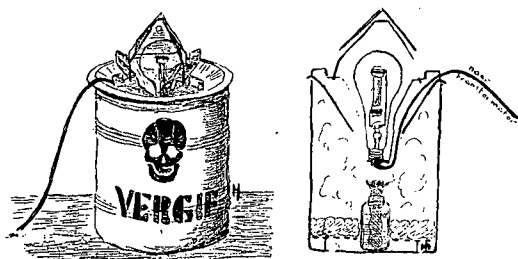

Fig. 1. De Robinson vanglamp, nuttig instrument voor de waarschuwingsdienst.

tegen kwaliteit- en opbrengstverminderende plantaardige parasieten en dierlijke beschadigers te beschermen. Een dringende eis is — terwille van de consument, de producent, de rentabiliteit van het bedrijf en het tegengaan van resistent worden van de parasiet ten opzichte van het bestrijdingsmiddel — de behandeling van het gewas met de bedoelde chemische middelen

zo weinig mogelijk toe te passen. Daarom is een uitgebreide studie nodig, niet alleen van de insecten-, mijt-, aaltjes- en zwamdodende middelen en de methoden om deze zo effectief mogelijk over het gewas te verdelen, maar ook van de biologie van bepaalde zeer schadelijke plantenvijanden.

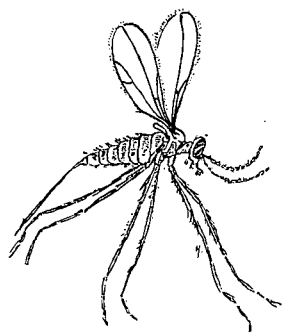
Door de onderzoekers van het I.P.O., de P.D., het K.N.M.I., de R.T.V.D. * en nog andere instanties wordt zeer nauw samengewerkt om steeds zo spoedig mogelijk tot een juist en zo beperkt mogelijk gebruik van de plantenbeschermende middelen te komen.

Het is verwonderlijk hoe weinig de stedeling weet van de problemen, waarmee de agrarische bevolking te kampen heeft. En ook hoe weinig vele biologen

* I.P.O. = Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek te Wageningen; P.D. = Plantenziektenkundige Dienst; K.N.M.I. = Kon. Ned. Meteorologisch Instituut en R.T.V.D. = Rijks Tuinbouw Voorlichtings Dienst.

weten van het werk van de „toepassende” bioloog! In de strijd van „Mens tegen Insect”, om ons alleen tot dit deel te bepalen, wordt doelbewust naar methoden gezocht om zo mogelijk met één bestrijding een bepaald schadelijk dier geheel uit te roeien. Bij het spint, waarover ik U in dit artikel wat meer zal vertellen, is men nu vrijwel zo ver. Sinds 1942 is de biologie van het vruchtboomspint (*Metatetranychus ulmi* Koch) vlijtig bestudeerd. Onze leden Prof. Dr D. J. Kuenen te Leiden en M. v. d. Vrie te Goes gaven en geven hier zeer veel tijd aan. Dank zij hun werk en de chemische industrie is het thans mogelijk een bedrijf door één bespuiting practisch het gehele seizoen spintvrij te houden. Enkele jaren geleden waren beslist meerdere bespuitingen nodig.

Zo wordt getracht ook andere beschadigers radicaal te onderdrukken. Wijlen Dr S. Leefmans wist van de *Draaihartigheidsmug* de „Achilleshiel” te vinden.

Figuur 2. Koolvijand no. 1:
De *Draaihartigheidsmug*,
2 mm groot

Dank zijn nauwgezette biologische studie is de koolteelt in Noord-Holland weer mogelijk. Dr Ir C. J. H. Franssen bestudeerde de *Erwtengalmug* en de *Erwtenpeulboorder*. De gemiddelde opbrengsten van een veld erwten kan nu veel hoger zijn dan enige jaren geleden. Drs L. E. van t' Sant nam de *Wortelvlug* voor zijn rekening. Op gronden, waar de peencultuur niet meer mogelijk was, bouwt men nu weer dit gewas. Zo zijn er nog vele voorbeelden te geven.

Maar nog niet overal heeft men voldoende succes.

Zo is, ondanks het werken van onze leden en I.P.O. onderzoekers Drs H. H. Evenhuis en Drs D. J. de Jong, de bestrijding van het *Fruitmotje* en de *Capua-bladroller* nog niet helemaal 100 %. Om elk jaar het juiste tijdstip aan te geven, waarop gespoten moet worden om de pas uit het ei gekomen rupsjes, voordat ze schade kunnen doen, te vinden, is zeer moeilijk. Het zou te ver voeren om U uiteen te zetten wat al beproefd is om de fruittelers op tijd te kunnen waarschuwen!

De *Robinson-vanglamp*, voor het eerst door Drs de Jong in '53 toegepast voor dit onderzoek, is een zeer goed hulpmiddel gebleken en in '54 op diverse plaatsen in ons land beproefd, o.a. te Hoorn door mij. Behalve vele faunistische gegevens, waarvan ik een deel publiceerde in het vorige I.M.T., werden zeer goede resultaten voor de Waarschuwingdiensten van de Rijks-tuinbouwvoorlichtingsdiensten verkregen. Ernstige mensen hebben dus besloten het gebruik van deze lampen te handhaven.

Natuurlijk is het jammer, dat behalve de dieren, waarvoor de lamp brandt, nog vele andere insecten sneuvelen. Maar bedenk dan, Lezer, dat mede door het éénmalig spuiten op het juiste tijdstip, één of meer bespuitingen vervallen kunnen, waardoor vele dieren nu langer leven. Door de P.D. wordt getracht de lamp zo'n constructie te geven, dat de grotere vlinders er niet meer in kunnen komen. Maar dit is een moeilijke kwestie, waarvoor nog geen oplossing is gevonden.

En wat zegt de tuinder van de lamp?

Op een vergadering te Hoorn van mensen, die fruit telen als broodwinning, waar ik de lamp demonstreerde en uitlegde welke waarde de lamp voor de

Waarschuwingdienst had, vroeg men: „Kunnen we zelf niet zo'n lamp in onze tuin zetten?" Maar toen men hoorde, dat *maar ongeveer 5 %* van de aanwezige insecten wordt gevangen, vond men de resultaten van de vangst te teleurstellend.

Zo ziet men alweer, dat Stad en Land elkaar weinig ontmoeten. Maar ik hoop toch wel, dat ook de stedelingen zullen inzien, dat de vlinders niet *odeloos* worden gevangen.

Zo gauw U weer genoeg neemt met wormstekige appels en appels met beschadigde schil kan dit werk gestopt worden.

Het spint

In het voorjaar ga ik altijd op mijn appelboom na hoe de mijten tot actie komen. Bijna op alle appelbomen kunt U in de winter op de ruwe plaatsen aan het einde der twijgen en onder de knoppen de kleine, rode, ronde, glimmende eitjes vinden van het *fruitspint*. Soms zijn er honderden en is de tak er plaatselijk rood van. Deze wintereitjes komen voor de bloei reeds uit, vlak na de bloei zijn er niet meer en enige weken later kan men weer de eerste afgezette zomereitjes vinden. Daar er wel vier tot vijf generaties van deze *Metatetranychusmijten* in één zomer voorkomen, kunt U praktisch altijd zomereitjes aan de onderzijde van de appelbladeren vinden. Op deze

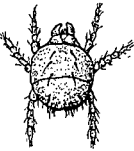

Fig. 3. Larve
v/h kasspint,
pas uit het ei

plaats leven de mijten gewoonlijk. Als het zespotige lartje uit het eitje komt, zoekt het gauw het blad op en dan begint het gsteek en gezuig (zie fig. 3).

Met het blote oog kunt U de mijten als kleine bewegende stippen waarnemen. De larven vervellen enige keren. Na een week of vijf zijn ze volwassen. De mijten hebben dan acht poten. De wijfjes kunnen nu eitjes af gaan zetten. Eén wijfje zorgt voor ongeveer 30 nakomelingen.

Er zijn zeer interessante dingen van deze mijten te vertellen. En ook zijn er nog, ondanks het diepgaande onderzoek van Prof. Dr Kuenen e.a.; nog vele kwesties op te lossen. Bv.: Hoe komt het, dat deze mijten in goed verzorgde tuinen meer voorkomen dan in onverzorgde? En hoe komt het als men in een tuin D.D.T. toepast de spintpopulatie toeneemt? En hoe moet men het resistent worden tegen zelfs zeer sterke vergiften verklaren?

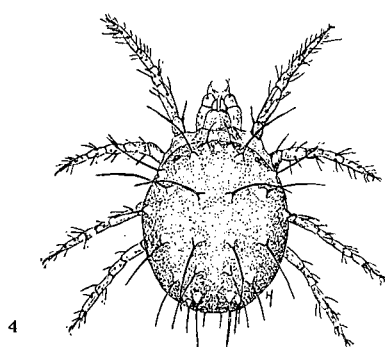
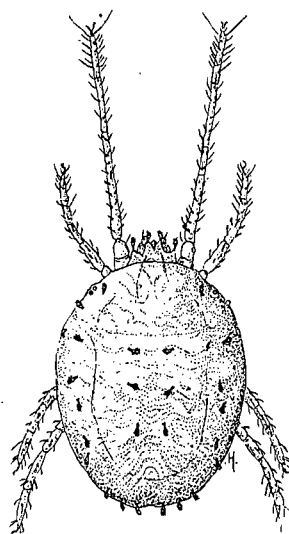
Op bonen, komkommers, meloenen, druiven, perziken, anjers, rozen, in de kas en buiten, komt een andere soort schadelijke mijt voor. Ook deze soort, tot heden *Tetranychus urticae* Koch genoemd, wordt uitvoerig bestudeerd. Tegenwoordig meent men, dat men met meer dan een soort te maken heeft. Dit is thans in onderzoek.

Zo blijkt het ook te zijn met de bekende „*Kruisbessenmijt*”. Ik durf deze naam bijna niet meer te schrijven. Ons lid G. L. van Eyndhoven heeft nl. aange-toond, dat er beslist sprake is van enige soorten *Bryobia*-mijten, die tot nu toe niet onderscheiden waren. In de „Entomologische Berichten” van 1 April 1955 kunt U hier meer over vinden.

Als U nu op uw appelbomen of kruisbessen naar mijten gaat zoeken, let U er dan vooral op welke vorm ze hebben. De *Metatetranychusmijten* zijn rond (zie fig. 4), de *Bryobiamijten* plat (zie fig. 5). Ze lijken op een Zeeuwse hoed, een platte bol met een rand er om. Let ook op de twee lange eerste poten. Vindt U deze mijten, zendt U ze dan vooral naar de Entomologische afdelingen van het Zoölogisch Museum, Zeeburgerdijk 21 te Amsterdam. De heer van Eyndhoven zal U zeer dankbaar zijn.

Fig. 4. De spintmijt *Metatetranychus ulmi* Koch.

Fig. 5. De „kruisbessenmijt” *Bryobia spec.*

Nog twee opgaven

Van meerdere leden hoorde ik, dat ze de tweeslachtige elzenkatjes, beschreven in „In mijn tuintje” van Febr. '55, hadden gevonden. De volgende twee opgaven zijn moeilijker:

Fig. 6. Wie maakt deze gaten?

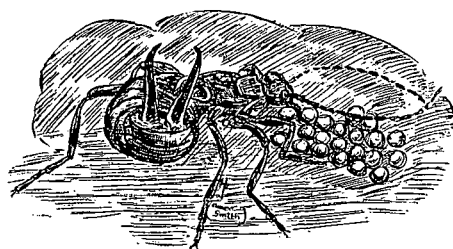

Fig. 7. Oorworm bij haar eitjes.
(naar Smith)

Fig. 8. De tangen van een mannetjes en een vrouwtjes-oorworm zijn verschillend.

1. Wie kan de dader opsporen, die de langwerpige gaten in het elzenblad maakt? (zie fig. 6). Ik vond deze bladeren in mijn tuintje, maar ook te Ommen en Winterswijk.

2. In onze uitverkochte Mededeling no. 4 „Oorwormen” staat geschreven, dat het vrouwtje van de oorworm in de grond een stevig holletje maakt, waarin ze haar eitjes legt (zie fig. 7). Het dier past dan drie weken op de eitjes, belikt ze elke dag en wordt — als de jongen uitkomen — als dank voor de goede zorgen opgegeten.

Ik heb al enige keren Oorwormen in een weckfles gekweekt, maar vond nooit het nestje. Probeer U de Oorwormenwekerij ook eens. Vang een paar mannetjes en wijfjes (zie fig. 8). Misschien bent U gelukkiger en kunt U er dan in „Natura” wat meer van vertellen.

G. Houtman.